

Serediň, näletiň salgysynda kimler bar!

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Serediň, näletiň salgysynda kimler bar! LANETIN ADRESINDE BAKIN KIMLER VAR?

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş, Ayasofya’da ilk cuma hutbesini kılıçla okurken çizgisine uygun şekilde, “Bizim inancımızda vakıf malı dokunulmazdır, dokunanı yakar. Vakfedenin şartı vazgeçilmezdir, çiğneyen lanete uğrar” dedi. Kelimeler arasına korkarak gizlediği ve lanet okuduğu kişinin Atatürk olduğu değerlendirildi. Ama bu Atatürk’le sınırlı kalamaz. Erbaş’ın bu kini, bedduası kendisine yakışsa da o makama yakışmaz.

Ali Erbaş, Ayasofya’yı gündeme getirirken vakıflarla ilgili önemli bir konuya vurgu yaptı. Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemi içinde Vakıflar Genel Müdürlüğü var. Vakfedenlerin iradesi doğrultusunda faaliyetlerini sürdürür. Osmanlı ve Selçuklu Devletleri döneminde kurulmuş, yöneticileri hayatta kalmamış vakıflar da temsil edilir, yönetilir. Her ne kadar vakıfların yönetimi “vakfiye”, diğer adı ile “vakıf senedi” ile belirlense de vakıflar üzerinde kamusal sorumluluk Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilir. Kamu adına nezaret ve denetim sorumluluğu bunun bir parçasıdır. Özetle Vakıflar’ın devlet adına bekçisi ve sorumlusu Vakıflar Genel Müdürlüğü’dür.

■ 59 BİN VAKIF

Vakıflar “Mazbut”, “Mülhak”, “Cemaat ve esnaf vakıfları” ile “Yeni vakıflar” olmak üzere çeşitlere ayrılıyor. Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından temsil ve yönetilmekte olan ve mazbut vakıf olarak adlandırılan Osmanlı ve Selçuklu döneminden gelen vakıf sayısı yaklaşık 59 bin adettir. Ayrıca

vakfedenlerin soyundan gelenler tarafından idare edilen 256 adet “Mülhak” vakıf ve 1 adet esnaf vakfı bulunuyor.

Medeni Kanuna göre kurulmuş yeni vakıfların sayısı ise 5 bin 268 dir. Bunun yanında, gayrimüslim cemaatlerince idare edilen 167 adet cemaat vakfı var. Ayrıca 10 yıl yönetici atanamayan veya yönetim organı oluşturulamayan mülhak vakıflar da mahkeme kararıyla Genel Müdürlükçe yönetilip temsil ediliyor. Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün Vakıflar konusunda en üst karar organı 15 üyeli Vakıflar Meclisidir. Erbaş’ın, elinde kılıçla “Bedduası” sonrası, Atatürk’ün üzerine titrediği cami ve vakıflarla ilgili sözlerinden bir bölüm aktarayım:

■ ATATÜRK DİYOR Kİ...

“Vakıflarla ilgili konulara gelince; bilinmektedir ki vakıflar memleketimizin mühim bir servetini teşkil eder. Bu servetten millet ve memleketin gerektiği şekilde istifade edebilmesi için Şer’iyye Vekâletıyla beraber bütün Bakanlar Kurulu’nun ve hatta Yüce Meclis’in bu hususu ehemmiyetle tetkik ile bu büyük müessesenin haraplıktan korunmasını ve memlekete faydalı bir hale konulmasını temenni eylerim.” (1 Mart 1922’de T.B.M.M.’ni Açış Nutkundan)

“Efendiler! Geçen sene arz etmiştim. Bu sene de tekrara mecburum ki, vakıflar konusu mühimdir. Memleket ve milletin hakiki menfaati yönünden tetkik ve günün gereklerine uygun bir şekilde çözülmesi lâzımdır, çok gereklidir.” (1 Mart 1339 (1923) T.B.M.M.’nin 4.Toplantı Yılı açılış konuşmasından)

“... Bilhassa Karatay Medresesi, Alâeddin Câmiî, Sahip Atâ Medrese Cami ve Türbesi, Sırçalı Mescit ve İnce Minareli Cami derhal ve acele olarak onarıma muhtaç bir durumdadırlar. Bu tamirin gecikmesi ve âbidelerin tamamen ortadan kalkmasına sebep olacağından, öncelikle asker tarafından kullanılanlarının boşaltılmasını ve tamamının uzman kişiler kontrolünde onarımının temin edilmesini rica ederim.”(İsmet Paşa’ya telgrafından)

■ BU BEDDUA KİME?

Erbaş'ın bedduası sadece Atatürk'le sınırlı kalmaz. Temel soru şudur: Beddua okunan hususa ilişkin vakfiyeye aykırılık iddiası yalnızca Ayasofya ile mi ilgilidir? Ecdadımızdan bize devredilen diğer binlerce vakfın vakfiyelerindeki hükümler yerine getirilebilmekte midir? Örneğin, Vakfiyesinde "İslami esaslara uygun yönetilmesi" vakfedilen vakıf eserlerinden bazıları taverna vb. adı altında içkili mekan olarak varlığını sürdürmekte midir?

Vakfiye esaslarına uygun olmayan yönetimler Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce etkin ve kapsayıcı şekilde denetlenebiliyor mu? Bu denetim sonuçlarına göre vakıf senedine aykırı kaç uygulama tespit edilmiştir, bunlar nelerdir?

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün çok sayfalı faaliyet raporları, ne yazık ki kamuoyuna hesap verebilir şekilde hazırlanmıyor. Vakıflarla ilgili temel şeffaflık yeterince sağlanmıyor, kamuoyu yeterince bilgilendirilmiyor. Oysa atalarımızdan miras kalan Vakıf eserlerinin yönetim ve denetimi ile imarı halkın vergileri ile finanse ediliyor. Halkın bunları öğrenme hakkı vardır.

■ HESAP VERİLMİYOR

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün sorumluluk alanındaki vakıfların tümü vakfiye veya vakıf senedindeki amaçlar doğrultusunda kullanılmıyorsa Başkan Ali Erbaş'ın, elinde kılıçla ettiği beddua yürütmenin başından, Vakıflar Genel Müdürü'ne kadar uzanıyor demektir. Eğer, Vakıflar Genel Müdürlüğü yetkilileri, tersini iddia ediyorsa, vakfiyeleri, vakıf eserlerinin mevcut kullanım durumunu kamuoyu ile şeffaf şekilde paylaşmalıdır.

Saygı ÖZTÜRK.

28.07.2020 «SÖZCÜ» gazetesİ. Publisistika